

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ *È È* κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 16463/09)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

10 Μαΐου 2011

Η παρούσα απόφαση είναι οριστική. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES
DE LA RÉPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHÈNES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS

Στην υπόθεση **È È** κατά **Ελλάδας**,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε Επιτροπή αποτελούμενη από τους:

Anatoly Kovler, *πρόεδρο*,

Χρήστο Ροζάκη,

Γεώργιο Νικολάου, *δικαστές*,

και τον André Wampach, *αναπληρωτή γραμματέα τμήματος*.

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 12 Απριλίου 2011,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 16463/09) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας κατατεθείσα ενώπιον του Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση») από έναν Έλληνα υπήκοο, τον κύριο **È È** («ο προσφεύγων»), στις 13 Μαρτίου 2009.

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από τον κύριο Ν. Αναγνωστόπουλο και την κυρία Α. Ψύχα, δικηγόρους Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κυρία Κ. Παρασκευοπούλου, πάρεδρο, κύριο Μ. Απέσσο, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Ζ. Χατζηπαύλου, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 19 Μαρτίου 2010, η πρόεδρος του πρώτου τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Κατ'εφαρμογή του Πρωτοκόλλου αριθ.14, η προσφυγή ανατέθηκε σε μία Επιτροπή αποτελούμενη από τρεις δικαστές.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Ο προσφεύγων, συνταξιούχος στρατιωτικός, έχει γεννηθεί το 1932 και κατοικεί στην Αθήνα.

5. Σε μία ημερομηνία που δε διευκρινίζεται το 2001, κατέθεσε αίτηση στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους (εφεξής «Γενικό Λογιστήριο») ζητώντας την αναπροσαρμογή της σύνταξής του.

6. Στις 10 Ιανουαρίου 2002, η αίτησή του απορρίφθηκε (απόφαση αριθ. 45977/2002).

7. Στις 16 Μαΐου 2002, ο προσφεύγων άσκησε έφεση ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου, προσβάλλοντας την απόφαση του Γενικού Λογιστηρίου. Η συζήτηση έλαβε χώρα στις 3 Ιουνίου 2005.

8. Με απόφαση της 7^{ης} Οκτωβρίου 2005, το Ελεγκτικό Συνέδριο έκανε δεκτή την έφεση του προσφεύγοντος και ανέπεμψε την υπόθεση στο Γενικό Λογιστήριο (απόφαση αριθ. 2047/2005).

9. Στις 10 Απριλίου 2006, το Δημόσιο κατέθεσε αίτηση αναίρεσης. Η συζήτηση έλαβε χώρα στις 7 Μαΐου 2008.

10. Την 1^η Οκτωβρίου 2008, η ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου απέρριψε την αίτηση (απόφαση αριθ. 2052/2008). Στον προσφεύγοντα κοινοποιήθηκε η απόφαση στις 11 Δεκεμβρίου 2008.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1
ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

11. Ο προσφεύγων παραπονέθηκε ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας» όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

12. Η Κυβέρνηση αντέκρουσε αυτό το επιχείρημα.

13. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 16 Μαΐου 2002, όταν ο προσφεύγων άσκησε έφεση ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου προσβάλλοντας την απόφαση του Γενικού Λογιστηρίου, και περατώθηκε την 1^η Οκτωβρίου 2008, με τη δημοσίευση της απόφασης αριθ. 2052/2008 της ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Διήρκεσε επομένως πάνω από έξι έτη και τέσσερις μήνες για δύο βαθμούς δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

14. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

15. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς των προσφευγόντων και εκείνης των αρμοδίων αρχών,
Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS

καθώς και του αντικειμένου της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

16. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε την πιο πάνω απόφαση *Frydlender*).

17. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του επί του ζητήματος αυτού, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, εν προκειμένω, η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας ήταν υπερβολική και δεν ανταποκρίθηκε στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

18. Τέλος, ο προσφεύγων παραπονέθηκε για το γεγονός ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει κανένα δικαστήριο στο οποίο να μπορεί κάποιος να απευθυνθεί για να παραπονεθεί για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλέστηκε το άρθρο 13 της Σύμβασης.

19. Η Κυβέρνηση αντέκρουσε αυτό το επιχείρημα.

20. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αιτίαση αυτή συνδέεται με την πιο πάνω εξετασθείσα και πρέπει επομένως να κηρυχθεί και αυτή παραδεκτή.

21. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 13 εγγυάται μία πραγματική προσφυγή ενώπιον εθνικού δικαστηρίου που να επιτρέπει την προσφυγή κατά της παραβίασης της υποχρέωσης, η οποία επιβάλλεται από

το άρθρο 6 § 1, να εκδικάζονται οι υποθέσεις μέσα σε λογική προθεσμία (βλέπε *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], no. 30210/96, § 156, ECHR 2000-XI). Επισημαίνει ότι οι ενστάσεις και τα επιχειρήματα που προβάλλει η Κυβέρνηση έχουν εκτεθεί και απορριφθεί σε προηγούμενες υποθέσεις (βλέπε *Κόντη-Αρβανίτη κατά Ελλάδας*, no. 53401/99, §§ 29-30, 10 Απριλίου 2003 και *Τσουκαλάς κατά Ελλάδας*, no. 12286/08, §§ 37-43, 22 Ιουλίου 2010) και δεν διακρίνει εν προκειμένω κανένα λόγο για να καταλήξει σε διαφορετικό συμπέρασμα.

22. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της απουσίας στο εθνικό δίκαιο μιας προσφυγής που θα επέτρεπε στον προσφεύγοντα να επιτύχει την κύρωση του δικαιώματός του να δικαστεί η υπόθεσή του μέσα σε λογική προθεσμία, με την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

23. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

24. Ο προσφεύγων αξίωσε 15.000 ευρώ για ηθική βλάβη.

25. Η Κυβέρνηση θεώρησε υπερβολικό το αιτούμενο ποσό και υποστήριξε ότι τυχόν διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε μία

επαρκή δίκαιη ικανοποίηση. Υποστήριξε ωστόσο ότι αν το Δικαστήριο έκρινε απαραίτητο να επιδικάσει κάποιο ποσό στον προσφεύγοντα, το ποσό των 2.500 ευρώ θα ήταν επαρκές και εύλογο.

26. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι ο προσφεύγων υπέστη ηθική βλάβη. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, του επιδικάζει 5.000 ευρώ για την αιτία αυτή, πλέον οποιουδήποτε φόρου μπορεί να οφείλεται επί του ποσού αυτού.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

27. Ο προσφεύγων αξίωσε ομοίως 1.000 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και, επιπλέον, το ίδιο ποσό για εκείνα στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου. Προσκόμισε αντίγραφο τιμολογίου εκδοθέντος το 2004 ποσού 1.000 ευρώ, δήθεν για τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου. Το αντίγραφο δεν ήταν πλήρως ευανάγνωστο και ως εκ τούτου οι λόγοι για τους οποίους έγινε η συγκεκριμένη πληρωμή δεν ήταν σαφείς.

28. Η Κυβέρνηση αμφισβήτησε το αίτημα του προσφεύγοντος και παρατήρησε ότι, δεδομένης της ημερομηνίας και της ποιότητας του προσκομισθέντος αντιγράφου, το εν λόγω έγγραφο μπορούσε να ληφθεί υπόψη μόνο για να αιτιολογήσει τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, τα οποία εκκρεμούσαν κατά το σχετικό χρόνο. Ως προς τούτο, εν τούτοις, σημείωσε ότι τα έξοδα ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων δεν είχαν αιτιώδη συνάφεια με την παρατεταμένη διάρκεια της διαδικασίας και ότι το αίτημα αυτό έπρεπε να απορριφθεί. Όσον αφορά τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία ο προσφεύγων δήθεν υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου, η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι ο ισχυρισμός του προσφεύγοντος δεν τεκμηριωνόταν από κανένα αποδεικτικό στοιχείο.

29. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης προϋποθέτει την απόδειξη της πραγματικότητας, της αναγκαιότητάς τους και, επιπλέον, του εύλογου χαρακτήρα του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], no. 31107/96, § 54, ECHR 2000-XI).

30. Αναφορικά με τα έξοδα ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι η διάρκεια μιας διαδικασίας μπορούσε να επιφέρει μία αύξηση των εξόδων του προσφεύγοντος ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και ότι πρέπει επομένως τούτο να ληφθεί υπόψη (βλέπε *Caruano κατά Ιταλίας*, 25 Ιουνίου 1987, § 37, Series A no. 119). Το Δικαστήριο σημειώνει εν τούτοις ότι τα αιτούμενα εν προκειμένω έξοδα δε γεννήθηκαν από την διάρκεια της διαδικασίας, αλλά είναι έξοδα στα οποία φυσιολογικά υποβάλλεται κανείς μέσα στα πλαίσια της διαδικασίας. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο δε διακρίνει κάποια αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της διαπιστωθείσας παραβίασης και της επικαλούμενης υλικής ζημίας. Συνεπώς, απορρίπτει το αίτημα αυτό.

31. Αναφορικά με τα έξοδα ενώπιον του Δικαστηρίου, δεδομένης της ημερομηνίας έκδοσης του εν λόγω τιμολογίου και της απουσίας οποιασδήποτε ένδειξης περί των λόγων πραγματοποίησης της συγκεκριμένης πληρωμής και οποιωνδήποτε άλλων δικαιολογητικών, το Δικαστήριο θεωρεί ότι το αίτημα του προσφεύγοντος για την αιτία αυτή δεν έχει τεκμηριωθεί.

32. Λαμβανομένων υπόψη των εγγράφων που έχει στην κατοχή του και των πιο πάνω αναφερόμενων κριτηρίων, το Δικαστήριο θεωρεί εύλογο να απορρίψει το αίτημα του προσφεύγοντος για την αιτία αυτή.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

33. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή.
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.
3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης.
4. *Αποφαίνεται*
 - α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών, 5.000 (πέντε χιλιάδες) ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε φόρου που μπορεί να οφείλεται επί του ποσού αυτού,
 - β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.
5. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στην αγγλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 10 Μαΐου 2011, κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

**ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL
TRANSLATION**

No. Φ.092.22/3151

(υπογραφή)

André Wampach

Αναπληρωτής Γραμματέας

(υπογραφή)

Anatoly Kovler

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου

εγγράφου από τα αγγλικά.

Αθήνα, 24 Μαΐου 2011.

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροτσόπουλος